

SPOR BİLİMLERİ LİSANS PROGRAMLARI DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ

SPORAK

*Spor Bilimleri Derneđi, Spor Bilimleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Kurulu
Adres: Mebusevleri Mahallesi, Mareşal Fevzi Çakmak Caddesi, No: 45/6, Çankaya, 06570, Ankara.*

Telefon: 0 (312) 417 11 15

E-mail: sekreterlik@sporbilimleri.org.tr

Web Sayfası: www.sporbilimleri.org.tr

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ VE TANIMLAR.....	1
I. GENEL ÖLÇÜTLER	
Ölçüt 1. Öğrenciler	2
Ölçüt 2. Program Eğitim Amaçları.....	2
Ölçüt 3. Program Çıktıları	3
Ölçüt 4. Sürekli İyileştirme	4
Ölçüt 5. Eğitim Planı	4
Ölçüt 6. Öğretim Kadrosu	4
Ölçüt 7. Altyapı	5
Ölçüt 8. Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar	5
Ölçüt 9. Organizasyon ve Karar Alma Süreçleri.....	5
Ölçüt 10. Disipline Özgü Ölçütler.....	5
II. DİSİPLİNE ÖZGÜ ÖLÇÜTLER	
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	6
Antrenörlük Eğitimi.....	6
Spor Yöneticiliği	6
Rekreasyon	7
Engellilerde Egzersiz ve Spor Eğitimi	7

SBD

Spor Bilimleri Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri

GİRİŞ VE TANIMLAR

Bu ölçütler, dinamik ve rekabetçi bir ortamda paydaşların beklentilerini karşılamak üzere, yüksek öğretime dayalı en az 8 yarıyıl ya da eşdeğerinden (240 AKTS kredisi) oluşan lisans düzeyindeki Spor Bilimleri Fakülteleri (SBF) ve Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu (BESYO) programlarının kalite güvencesini sağlamayı ve bu programların sürekli iyileştirilmesini desteklemeyi amaçlamaktadır. Lisans düzeyindeki bir Spor Bilimleri Fakülteleri (SBF) ve Beden Eğitimi Spor Yüksekokulları (BESYO) programının değerlendirilmesi için başvuruda bulunan yükseköğretim kurumu, söz konusu programın bu belgede yer alan ölçütleri yerine getirdiğini kanıtlamakla yükümlüdür.

Tanımlar

Her ne kadar kurumlar kendi farklı terminolojilerini kullanabilirlerse de, SPORAK ölçütlerini kullanarak yapılan değerlendirmelerde aşağıdaki temel tanımların tutarlı olarak kullanılması gerekmektedir:

- I. SBF: Spor Bilimleri Fakülteleri
- II. BESYO: Beden Eğitimi Spor Yüksek Okulu
- III. Programın Eğitim Amaçları: Programın mezunlarının yakın bir gelecekte erişmeleri istenen kariyer hedeflerini ve mesleki beklentileri tanımlayan genel ifadeler.
- IV. Program Çıktıları: Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve davranışları tanımlayan ifadeler.
- V. Ölçme: Program eğitim amaçları ve program çıktılarına erişim düzeylerini saptamak üzere, çeşitli yöntemler kullanılarak yürütülen veri ve kanıt tanımlama, toplama ve düzenleme süreci.
- VI. Değerlendirme: Ölçmeler sonucu elde edilen verilerin ve kanıtların çeşitli yöntemler kullanılarak yorumlanması süreci. Değerlendirme süreci, program eğitim amaçlarına ve program çıktılarına erişim düzeylerini vermeli ve bu süreçte elde edilen bilgiler programı iyileştirmek üzere alınacak kararlar ve yürütülecek eylemlerde kullanılmalıdır.
- VII. Kredi: Bir kredi yarıyıl boyunca her hafta düzenli olarak verilen bir saatlik (50 dakika) teorik dersin ya da yapılan iki veya üç saatlik uygulama, pratik veya laboratuvar çalışmalarının eğitim yüküne eşdeğerdir.
- VIII. AKTS Kredisi: Avrupa Kredi Transfer Sisteminde tanımlanan kredi.
- IX. IX. Karmaşık Problem: Çözümü için derinlemesine SBF veya BESYO bilgisi, soyut düşünme, temel SBF veya BESYO ilkelerinin ve ilgili SBF veya BESYO program disiplininin önde gelen konularında araştırmaya dayalı bilginin yaratıcı biçimde kullanımı, yeni bir model veya yöntem geliştirme gibi ögelerden bazılarını veya tümünü gerektiren, farklı gereksinimleri olan çeşitli paydaşları ilgilendiren, çeşitli bağlamlarda önemli sonuçları olabilecek geniş kapsamlı problem.
- X. X. Karmaşık bir Sistem, Süreç, Cihaz veya Ürün: Çok bileşenli ve çeşitli spor eğitiminin alt sistemleri içeren ve/veya birden fazla disiplini ilgilendiren, analizi ve tasarımı karmaşık bir problem olan sistem, süreç, cihaz veya ürün.
- XI. XI. SBF veya BESYO Tasarımında Gerçekçi Kısıtlar ve Koşullar: Tasarımın niteliğine göre, spor, yönetim, ekonomi, çevre sorunları, sürdürülebilirlik, üretilebilirlik, etik, sağlık, güvenlik, sosyal ve politik sorunlar gibi ögeler.

I. GENEL ÖLÇÜTLER

Ölçüt 1. Öğrenciler

- 1.1. Programa kabul edilen öğrenciler, programın kazandırmayı hedeflediği çıktıları (bilgi, beceri ve davranışları) öngörülen sürede edinebilecek altyapıya sahip olmalıdır. Öğrencilerin kabulünde göz önüne alınan göstergeler izlenmeli ve bunların yıllara göre gelişimi değerlendirilmelidir.
- 1.2. Yatay ve dikey geçişle öğrenci kabulü, çift ana dal, yan dal ve öğrenci değişimi uygulamaları, TOHM sporcuları ile başka kurumlarda ve/veya programlarda alınmış dersler ve kazanılmış kredilerin değerlendirilmesinde uygulanan politikalar ayrıntılı olarak tanımlanmış ve uygulanıyor olmalıdır.
- 1.3. Kurum ve/veya program tarafından başka kurumlarla yapılacak anlaşmalar ve kurulacak ortaklıklar ile öğrenci hareketliliğini teşvik edecek ve sağlayacak önlemler alınmalıdır.
- 1.4. Öğrencileri ders ve kariyer planlaması konularında yönlendirecek danışmanlık hizmeti verilmelidir.
- 1.5. Öğrencilerin program kapsamındaki tüm dersler ve diğer etkinliklerdeki başarıları şeffaf, adil ve tutarlı yöntemlerle ölçülmeli ve değerlendirilmelidir.
- 1.6. Öğrencilerin mezuniyetlerine karar verebilmek için, programın gerektirdiği tüm koşulların yerine getirildiğini belirleyecek güvenilir yöntemler geliştirilmiş ve uygulanıyor olmalıdır.

Ölçüt 2. Program Eğitim Amaçları

- 2.1. Değerlendirilecek her SBF veya BESYO programı için program eğitim amaçları tanımlanmış olmalıdır.
- 2.2. Bu amaçlar;
 - (a) SPORAK program eğitim amaçları tanımına uymalıdır,
 - (b) kurumun, fakültenin, yüksekokulun ve bölümün öz görevleriyle uyumlu olmalıdır,
 - (c) programın çeşitli iç ve dış paydaşlarını sürece dahil ederek belirlenmelidir,
 - (d) kolayca erişilebilecek şekilde yayımlanmış olmalıdır,
 - (e) programın iç ve dış paydaşlarının gereksinimleri doğrultusunda uygun aralıklarla güncellenmelidir.
- 2.3. Eğitim amaçlarına ulaşıldığını belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme süreci kurulmuş ve işletiliyor olmalıdır. Bu süreç yardımıyla program eğitim amaçlarına ulaşıldığı kanıtlanmalıdır.

Ölçüt 3. Program Çıktıları

- 3.1. Program çıktıları, program eğitim amaçlarına ulaşabilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranış bileşenlerinin tümünü kapsamalı ve Tablo 3.1’de sıralanan SPORAK çıktılarını da içerecek biçimde tanımlanmalıdır. Programlar, program eğitim amaçlarıyla tutarlı olmak koşuluyla, kendilerine özgü ek program çıktıları tanımlayabilirler.

Tablo 3.1. SBD Çıktıları	
I.	Spor, yönetim, rekreasyon, antrenman ve engelliler ilgili SBF veya BESYO disiplinine özgü konularda yeterli bilgi birikimi; bu alanlardaki kuramsal ve uygulamalı bilgileri, karmaşık SBF veya BESYO problemlerinde kullanabilme becerisi.
II.	Karmaşık SBF veya BESYO problemlerini saptama, tanımlama, formüle etme ve çözme becerisi; bu amaçla uygun analiz ve modelleme yöntemlerini seçme ve uygulama becerisi.
III.	Karmaşık bir sistemi, süreci, cihazı, hizmeti veya ürünü gerçekçi kısıtlar ve koşullar altında, belirli gereksinimleri karşılayacak şekilde tasarlama becerisi; bu amaçla modern tasarım yöntemlerini uygulama becerisi.
IV.	SBF veya BESYO uygulamalarında karşılaşılan karmaşık problemlerin analizi ve çözümü için gerekli olan modern teknik ve araçları geliştirme, seçme ve kullanma becerisi; bilişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanma becerisi.
V.	Karmaşık SBF veya BESYO problemlerinin veya disipline özgü araştırma konularının incelenmesi için uygulama tasarlama, uygulama yapma, veri toplama, sonuçları analiz etme ve yorumlama becerisi.
VI.	Disiplin içi ve çok disiplinli takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi; bireysel çalışma becerisi.
VII.	Türkçe sözlü ve yazılı etkin iletişim kurma becerisi; en az bir yabancı dil bilgisi; etkin rapor yazma ve yazılı raporları anlama, tasarım ve üretim raporları hazırlayabilme, etkin sunum yapabilme, açık ve anlaşılır talimat verme ve alma becerisi.
VIII.	Yaşam boyu öğrenmenin gerekliliği bilinci; bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojiadaki gelişmeleri izleme ve kendini sürekli yenileme becerisi.
IX.	Etik ilkelerine uygun davranma, mesleki ve etik sorumluluk bilinci; SBF veya BESYO uygulamalarında kullanılan standartlar hakkında bilgi.
X.	Proje yönetimi, risk yönetimi ve değişiklik yönetimi gibi, iş hayatındaki uygulamalar hakkında bilgi; girişimcilik, yenilikçilik hakkında farkındalık; sürdürülebilir kalkınma hakkında bilgi.
XI.	SBF veya BESYO uygulamalarının evrensel ve toplumsal boyutlarda sağlık, çevre ve güvenlik üzerindeki etkileri ve çağın SBF veya BESYO alanlarına yansıyan sorunları hakkında bilgi; SBF veya BESYO sorunlarının çözümlerinin hukuksal sonuçları konusunda farkındalık.

3.2. Program çıktılarının sağlanma düzeyini dönemsel olarak belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme süreci oluşturulmuş ve işletiliyor olmalıdır.

3.3. SBF veya BESYO programları mezuniyet aşamasına gelmiş olan öğrencilerinin program çıktılarını sağladıklarını kanıtlamalıdır.

Ölçüt 4. Sürekli İyileştirme

4.1. Kurulan ölçme ve değerlendirme sistemlerinden elde edilen sonuçların programın sürekli iyileştirilmesine yönelik olarak kullanıldığına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır.

- 4.2. Bu iyileştirme çalışmaları, başta Ölçüt 2 ve Ölçüt 3 ile ilgili alanlar olmak üzere, programın gelişmeye açık tüm alanları ile ilgili, sistematik bir biçimde toplanmış, somut verilere dayalı olmalıdır.

Ölçüt 5. Eğitim Planı

- 5.1 Her programın program eğitim amaçlarını ve program çıktılarını destekleyen bir eğitim planı (müfredatı) olmalıdır. Eğitim planı bu ölçütte verilen ortak bileşenler ve Ölçüt 10'da verilen disipline özgü bileşenleri içermelidir.
- 5.2. Eğitim planının uygulanmasında kullanılacak eğitim yöntemleri, istenen bilgi, beceri ve davranışların öğrencilere kazandırılmasını garanti edebilmelidir.
- 5.3 Eğitim planının öngörüldüğü biçimde uygulanmasını güvence altına alacak ve sürekli gelişimini sağlayacak bir eğitim yönetim sistemi bulunmalıdır.
- 5.4 Eğitim planı aşağıdaki bileşenleri içermelidir:
- (a) En az bir yıllık ya da en az 32 kredi ya da en az 60 AKTS kredisi tutarında Öğretmenlik, Yönetim, Antrenman, Rekreasyon ve Engelli bilim eğitimi. Temel bilim eğitimi ilgili disipline uygun olmalı ve deneysel çalışmalarla desteklenmelidir.
 - (b) En az bir buçuk yıllık ya da en az 48 kredi ya da en az 90 AKTS kredisi tutarında temel SBF veya BESYO bilimleri ve ilgili disipline uygun SBF veya BESYO meslek eğitimi.
 - (c) Eğitim programının teknik içeriğini bütünleyen ve program amaçları doğrultusunda genel eğitim.
- 5.5 Öğrenciler, önceki derslerde edindikleri bilgi ve becerileri kullanacakları, SBF veya BESYO standartlarını ve gerçekçi kısıtları ve koşulları içerecek bir ana tasarım deneyimiyle, SBF veya BESYO uygulamasına hazır hale getirilmelidir.

Ölçüt 6. Öğretim Kadrosu

- 6.1. Öğretim kadrosu sayıca yeterli olmalıdır. Bu sayı:
- (a) her biri yeterli düzeyde olmak üzere, öğretim üyesi-öğrenci ilişkisini, öğrenci danışmanlığını, üniversiteye hizmeti, mesleki gelişimi, MEB, GSGM, mesleki kuruluşlar ve işverenlerle ilişkili sürdürülebilmeyi sağlamalı ve
 - (b) programın tüm alanlarını kapsayacak biçimde olmalıdır.
- 6.2. Öğretim kadrosu yeterli niteliklere sahip olmalı ve programın etkin bir şekilde sürdürülmesini, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini sağlamalıdır.
- 6.3. Öğretim üyesi atama ve yükseltme kriterleri yukarıda sıralananları sağlamaya ve geliştirmeye yönelik olarak belirlenmiş ve uygulanıyor olmalıdır.

Ölçüt 7. Altyapı

- 7.1. Sınıflar, spor salonları, laboratuvar ve diğer teçhizat, eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli ve öğrenmeye yönelik bir atmosfer hazırlamaya yardımcı olmalıdır.
- 7.2. Öğrencilerin ders dışı etkinlikler yapmalarına imkan veren, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılayan, mesleki faaliyetlere ortam yaratarak, mesleki gelişimlerini destekleyen ve öğrenci-öğretim üyesi ilişkilerini canlandıran uygun altyapı mevcut olmalıdır.
- 7.3. Programlar öğrencilerine gelişen teknolojiye spor aletlerini, spor ekipmanlarını ve spor laboratuvar araçlarını kullanmayı öğrenebilecekleri imkanlar sağlamalıdır. Bilgisayar ve

enformatik altyapıları, programın eğitim amaçlarını destekleyecek doğrultuda, öğrenci ve öğretim üyelerinin bilimsel ve eğitsel çalışmaları için yeterli düzeyde olmalıdır.

- 7.4. Öğrencilere sunulan kütüphane imkanları eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli düzeyde olmalıdır.
- 7.5. Öğretim ortamında ve öğrenci laboratuvarlarında gerekli güvenlik önlemleri alınmış olmalıdır. Engelliler için altyapı düzenlemesi yapılmış olmalıdır.

Ölçüt 8. Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar

- 8.1 Üniversitenin idari desteği, yapıcı liderliği, parasal kaynaklar ve dağıtımında izlenen strateji, programın kalitesini ve bunun sürdürülebilmesini sağlayacak düzeyde olmalıdır.
- 8.2 Kaynaklar, nitelikli bir öğretim kadrosunu çekecek, tutacak ve mesleki gelişimini sürdürmesini sağlayacak yeterlilikte olmalıdır.
- 8.3 Program için gereken altyapıyı temin etmeye, bakımını yapmaya ve işletmeye yetecek parasal kaynak sağlanmalıdır.
- 8.4 Program gereksinimlerini karşılayacak destek personeli ve kurumsal hizmetler sağlanmalıdır. Teknik ve idari kadrolar, program çıktılarına sağlamaya destek verecek sayı ve nitelikte olmalıdır.

Ölçüt 9. Organizasyon ve Karar Alma Süreçleri

Yükseköğretim kurumunun organizasyonu ile rektörlük, fakülte, yüksekokul, bölüm ve varsa diğer alt birimlerin kendi içlerindeki ve aralarındaki tüm karar alma süreçleri, program çıktılarının gerçekleştirilmesini ve eğitim amaçlarına ulaşılmasını destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.

Ölçüt 10. Disipline Özgü Ölçütler

Disipline özgü ölçütler, belirli bir SBF veya BESYO disiplindeki eğitim planına yönelik ek ölçütleri tanımlamaktadır.

- 10.1 Her program, Bölüm II’de verilen ilgili Disipline Özgü Ölçütleri sağlamalıdır.
- 10.2 Bir programın, adı nedeniyle, birden fazla ölçüt kümesine ait olması durumunda, ilgili her kümedeki ölçütleri sağlaması gerekir.

II. DİSİPLİNE ÖZGÜ ÖLÇÜTLER

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ VE BENZERİ ADLI PROGRAMLARIN DİSİPLİNE ÖZGÜ ÖLÇÜTLERİ

Bu program ölçütleri adlarında “beden eğitimi”, “spor öğretmenliği” ve benzeri nitelemeler bulunan programlar içindir.

Mezunların aşağıdaki konulardan en az birinde yeterli olduğu kanıtlanmalıdır; sporda eğitim psikolojisi, sporda öğretim ilke ve yöntemleri, sporda ölçme ve değerlendirme, sporda psikomotor gelişim ve öğrenme, sporda beceri öğrenimi, egzersiz ve beslenme, sınıf yönetimi, Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi, sosyoloji, psikoloji, felsefe, eğitimde program geliştirme ve diğer ilgili konularda beceri sahibi olmalıdırlar.

ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ VE BENZERİ ADLI PROGRAMLARIN DİSİPLİNE ÖZGÜ ÖLÇÜTLERİ

Bu program ölçütleri adlarında “antrenörlük” ve “antrenörlük eğitimi” ve benzeri nitelemeler bulunan programlar içindir.

Mezunların aşağıdaki konulardan en az birinde yeterli olduğu kanıtlanmalıdır; insan anatomisi ve kinesiyojji, egzersiz ve spor, antrenmanda ilke ve yöntemler, hareket ve motor gelişim, anatomi, fizyoloji, sağlık bilgisi ve ilkyardım, antrenörlük ilkeleri, sporcu beslenmesi, antrenman bilgisi, psiko motor gelişim, fiziksel uygunluk, biyomekanik, kondisyon antrenmanı yönetimi ve ilkeleri, sporda teknik taktik öğretimi ve diğer ilgili konular bilgi sahibi olmalıdırlar.

SPOR YÖNETİCİLİĞİ VE BENZERİ ADLI PROGRAMLARIN DİSİPLİNE ÖZGÜ ÖLÇÜTLERİ

Bu program ölçütleri adlarında “spor yönetimi”, “yönetim” ve benzeri nitelemeler bulunan programlar içindir.

Mezunların aşağıdaki konulardan en az birinde yeterli olduğu kanıtlanmalıdır; spor sosyolojisi, spor yönetimi, yönetim ve organizasyon, organizasyon planlama, liderlik, yönetim tarihi, yönetim felsefesi, insan kaynakları yönetimi, program planlama, insan kaynakları yönetimi, spor yönetimi, yönetimde liderlik ve diğer ilgili konularda beceri sahibi olmalıdırlar.

REKREASYON VE BENZERİ ADLI PROGRAMLARIN DİSİPLİNE ÖZGÜ ÖLÇÜTLERİ

Bu program ölçütleri adları “rekreasyon” ve benzeri nitelemeler bulunan programlar içindir.

Mezunların aşağıdaki konulardan en az birinde yeterli olduğu kanıtlanmalıdır; Rekreasyon yönetimi, spor rekreasyonu, turizm rekreasyonu, girişimcilik, liderlik, pazarlama, etkinlik planlama ve yönetimi, serbest zaman sosyolojisi, serbest zaman felsefesi, rekreasyonda program geliştirme ve planlama, animatörlük, sosyoloji, sosyal psikoloji, çevre yönetimi, doğa sporları, açık hava rekreasyonu, kapalı mekan rekreasyonu, terapatik rekreasyon, kamu ve yerel yönetimlerde rekreasyon, işletmecilik, takım çalışması, kampüs rekreasyonu, kültür ve spor, zaman yönetimi, fiziksel aktivite ve sağlık, fiziksel aktivite ve beslenme, kentsel peyzaj ve rekreasyon, rekreasyonda beceri öğrenimi, rekreasyonda tesis saha ve malzeme yönetimi, insan kaynakları yönetimi, ilkyardım ve rehabilitasyon ve diğer ilgili konularda beceri sahibi olmalıdırlar.

ENGELLİLERDE EGZERSİZ VE SPOR EĞİTİMİ VE BENZERİ ADLI PROGRAMLARIN DİSİPLİNİNE ÖZGÜ ÖLÇÜTLERİ

Bu program ölçütleri adları “engellilerde egzersiz”, “spor eğitimi” ve benzeri nitelemeler bulunan programlar içindir.

Mezunların aşağıdaki konulardan en az birinde yeterli olduğu kanıtlanmalıdır; engellilerde egzersiz ve spor eğitimi, tıbbi terminoloji ve engelli bireyler, engellilerde oyun ve egzersiz, grup dinamiği ve liderlik, psikoloji, sosyoloji, felsefe, sosyalleşme ve sosyal öğrenme, biyomekanik, sporda ergonomi, motorik öğrenme ve beceri öğrenimi, sağlık bilgisi ve ilkyardım, özel eğitim, özel eğitim ve öğrenme, özel eğitimde spor, engellilerde sosyal beceri ve kaynaştırma modelleri, hidroterapi, özel öğretim yöntemleri, elektroterapi, antrenman ve adaptasyon, özel gruplara yönelik egzersiz yaklaşımları, egzersiz reçetelendirmesi ve diğer ilgili konularda beceri sahibi olmalıdırlar.

Ayrıca bu program engelli bireyler ve sporun entegrasyonuna yönelik eğitim planlama ve yönetim becerisine sahip olduklarını göstermektedir.